

Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013

www.bgregio.eu

Инвестираме във Вашето бъдеще!

Проектът се финансира от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България
Проект „Европейско сътрудничество за европейски просперитет“ с договор BG161PO001/4.2-01/2008/011

АНАЛИЗ

на енергийния потенциал на
възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) в

община Гълъбово

Януари 2010г.

Съдържание

Ползвани означения и съкращения	3
1. Въведение.....	4
2. Програмен продукт за оценка на ВЕИ потенциала.....	4
3. Кратки данни за общината.....	4
4. Резултати от оценката.....	5
4.1. Геотермална енергия.....	5
4.2. Водна енергия.....	5
4.3. Ветрова енергия.....	6
4.4. Биогаз (течни селскостопански отпадъци).....	6
4.5. Биомаса	7
4.5.1. Твърди селскостопански отпадъци.....	7
4.5.2. Дървесина.....	8
4.6. Слънчева енергия	9
4.6.1. Слънчеви инсталации за топла вода	9
4.6.2. Слънчеви пасивни отоплителни системи.....	10
4.6.3. Слънчеви фотоволтаични инсталации.....	10
5. Изводи	11

Ползвани означения и съкращения

ВЕИ	Възобновяеми енергийни източници
ВЕТ	Възобновяеми енергийни технологии
Тео.П	Теоретичен потенциал
Тх.П	Технически потенциал
PVGIS	Географска информационна система
КПД	Коефициент на полезно действие
кВт	Киловат
МВт	Мегават
кВтч	Киловат час
МВтч	Мегават час
кВт/год	Киловата годишно
МВтч/год	Мегават часа годишно
η	КПД (коефициент на полезно действие)
h	Дни
нм³	Нормални метра кубични
м²	Метър квадратен
кв.м.	Квадратен метър
кв. км.	Квадратен километър
л/сек	Литър за секунда
°C	Градус Целзий
%	Процент
ОШ	Облекчителна шахта
мВЕЦ	Малка ВЕЦ

1. Въведение

Възобновяемите енергийни източници (ВЕИ) като цяло е дефинирано понятие и включва следните енергоресурси:

- Слънчева енергия
- Водна енергия в т.ч. кинетичната енергия на течащи води и на морските приливи и отливи
- Енталпията на геотермалните води
- Кинетичната енергия на вятъра и
- Биомасата с нейните под видове

Оценката на потенциала на ВЕИ е ключова задача за развитието на сектора. От една страна резултатите от оценката са необходими за вземане на решения на политическо равнище за развитието на ВЕТ, от друга тя е важна за инвеститорите.

Предмет на това обследване е оценката на *теоретичния* и *техническия* потенциал на наличните местни ВЕИ ресурси.

Дефиниция на потенциалите

Теоретичен потенциал - определя се като енергиен еквивалент на целия физически наличен ресурс.

Разполагаем технически потенциал - онази част от теоретичния потенциал на съответния ВЕИ ресурс, чието енергийно оползотворяване се ограничава от технически и нетехнически условия (финансови, законови и други условия).

Достъпен технически потенциал – онази част от целия разполагаем технически потенциал, която реално може да бъде оползотворена.

2. Използван програмен продукт за оценка на ВЕИ потенциала

За оценка на потенциала е използван специално разработеният за целта програмен продукт *REScan*, който в рамките на проекта бе предоставен на Общината, а нейни представители бяха обучени да работят с него.

3. Кратки данни за общината

Община гр. Гълъбово е разположена в югоизточната част на административна област Стара Загора – *Фигура 1*. Заема територия от 348,9 кв. км. и е с население 14956 жители. Значимостта на водещите отрасли на общинската икономика в национален мащаб (въгледобив и енергопроизводство) е причина за запазване основните характеристики на местната промишленост. За разлика от дълбоките промени в икономиката на повечето общини, в община Гълъбово се запази структурата на икономиката, видно от резултатите от анализа ѝ по такива показатели като брой и отраслова структура на заетите по отрасли; размер и структура на приходите и на дълготрайните материални активи. В комплекса „Марица изток” се добиват над 80% от въглищата (90% от лигнитните) и 30% от електроенергията в страната.

Структуроопределящи за икономиката на общината са въгледобивът и електропроизводството. Те са предпоставка за развитието и на множество съпътстващи производства, услуги и търговия. Общинските фирми са със символичен дял в местната икономика и изпълняват преди всичко функции, свързани с осъществяване отговорностите на общината към гражданите ѝ.

Фигура 1. Географско разположение на община гр. Гълъбово

4. Резултати от оценката

4.1 Геотермална енергия

Съгласно „Баланс на ресурсите на минерални води – изключителна държавна собственост по находища и водоземни съоръжения” публикувано от МОСВ (<http://www.moew.government.bg>) към 03.05.2010г., общината не разполага с геотермални ресурси.

Използването на термопомпени инсталации е възможно на цялата територия на общината. За всеки конкретен случай трябва да се правят анализи на термичните параметри и да се разработва проект, използващ най-подходящата технология.

4.2 Водна енергия

- *Начални условия*

В този раздел е направена оценка само на енергийният потенциал на съществуващите гравитачни водопроводи.

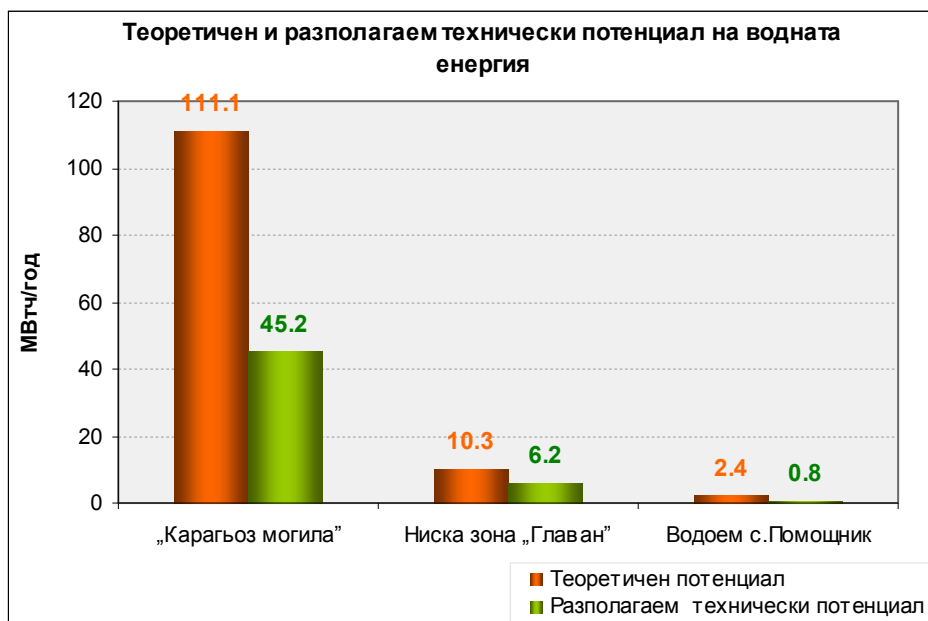
Използвана е официално предоставена информация от ВиК Гълъбово включваща месечни водни количества (л/сек), геодезичен напор и дължина на водопроводите.

- *Резултати*

Оценките за теоретичния и техническия потенциал са дадени в Таблица 1 и Фигура 2.

Таблица 1

№	Наименование	Теоретичен потенциал	Разполагам технически потенциал	Забележки Инсталирана мощност
		МВтч/год	МВтч/год	(кВт)
1	„Карагъоз могила”	111,1	45,2	5,2
2	Ниска зона „Главан”	10,3	6,2	0,7
3	Водоем с.Помощник	2,4	0,8	0,1
Общо		123,8	52,2	

Фигура 2. Теоретичен и технически потенциал на водната енергия (гравитачни водопроводи).

- *Изводи*

Техническият потенциал е много малък и не представлява интерес за изпълнение на инвестиционни проекти.

4.3 Ветрова енергия

Почти цялата територия на община Гълъбово попада в зоната на технологично неизползваемия към момента вятърен потенциал със средна годишна скорост под 4 м/сек. Въпреки това, по индикативни данни от измервания съществуват зони в хълмистата част на общината над 5 м/сек. За техническото му използване трябва да се направят измервания на конкретното място. От друга страна, с развитие на технологиите става възможно използване на вятър с по-ниска скорост.

В случай, че настъпят промени по отношение на наличните изходни данни и площите, оценката за техническия потенциал ще се актуализира съобразно настъпилите промени.

4.4 Биогаз

- *Начални условия*

Като изходни данни е използвана официално предоставена информация.

Техническият потенциал е изчислен за комбинирана система за топло и електропроизводство ($\eta_T = 0,45$ и $\eta_{ел} = 0,4$) при коефициент на натоварване 8400 часа.

Оценката е направена при хипотезата, че животните (птиците) се отглеждат във ферми.

- *Резултати*

Оценките за теоретичния и технически потенциал са дадени в Таблица 2 и Фигура 3.

Таблица 2

№	Вид животни	Теоретичен потенциал	Разполагаем технически потенциал
		МВтч/год	МВтч/год
1	Крави	2450,3	441,1
2	Свине	2103,8	378,7
3	Птици	13881,2	2498,6
Общо		18435,3	3318,4

Фигура 3. Теоретичен и технически потенциал на течни селскостопански отпадъци (биогаз).

- Изводи

Техническият потенциал е много малък и не представлява интерес за изпълнение на инвестиционни проекти.

4.5 Биомаса

4.5.1 Твърди селскостопански отпадъци

- Начални условия

В този раздел е направена оценка на характерната за общината и областта селскостопанска продукция: **житни култури, слънчоглед, царевица и лозови пръчки.**

Като изходни данни е използвана официално предоставена информация.

Техническият потенциал е изчислен за производство на топлинна енергия ($\eta_T = 0,65$).

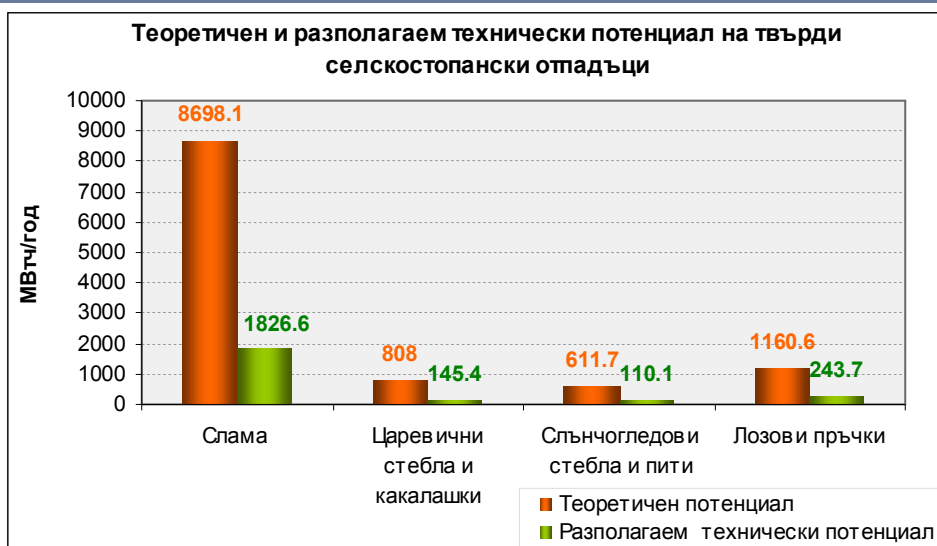
Техническият потенциал е определен при допускане за оползотворяване на 30% от наличния отпадък.

- Резултати

Оценките за теоретичния и техническия потенциал са дадени в Таблица 3 и Фигура 4.

Таблица 3

№	Вид	Теоретичен потенциал	Разполагаем технически потенциал	При влажност
		МВтч/год	МВтч/год	%
1	Слама	28969,2	6083,5	20
2	Царевични стебла и какалашки	183,6	33,1	50
3	Слънчогледови стебла и пити	12560,4	2260,9	40
4	Лозови пръчки	1831,9	384,7	35
Общо		43545,2	8762,2	

Фигура 4. Теоретичен и технически потенциал на твърди селскостопански отпадъци (топлинна енергия).

Инсталираната мощност е изчислена при коефициент на натоварване 3600 часа (отоплителен сезон) и е приблизително 2,3 МВт, от които слама 1,7 МВт и слънчогледови стебла и пити 0,6 МВт.

- Изводи

Техническият потенциал е най-голям при сламата, които представлява интерес и при изграждане на водогреен котел.

4.5.2 Дървесина

- Начални условия

В този раздел е направена оценка за добиваната **широколистна и иглолистна дървесина за промишлени нужди и населението**.

Като изходни данни е използвана официално предоставена информация.

Разполагаемият технически потенциал е определен за производство на топлинна енергия ($\eta_T = 0,65$) на база 30% отпадък от годишното количество добивана дървесина при влажност 60%.

Достъпният технически потенциал е оценен при допускане за оползотворяване на 85% от разполагаемия технически потенциал и $\eta_T = 0,75$.

Инсталираната мощност е изчислена при коефициент на натоварване 3600 часа

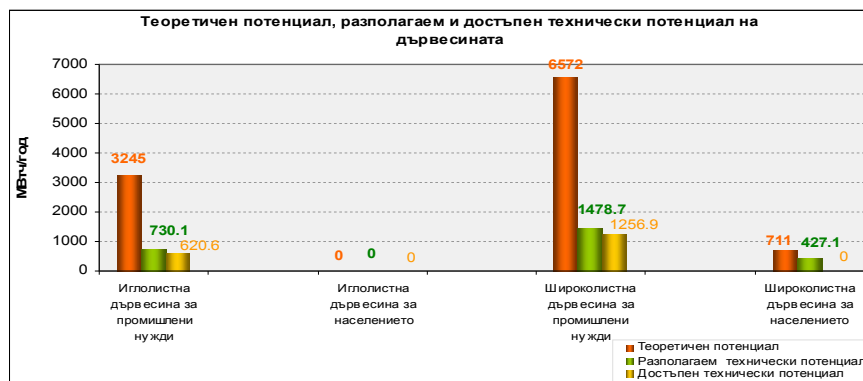
(отоплителен сезон).

- *Резултати*

Оценките за теоретичния и технически потенциал са дадени в Таблица 4 и Фигура 5.

Таблица 4

№	Вид	Теоретичен потенциал	Разполагаем технически потенциал	Достъпен технически потенциал
		МВтч/год	МВтч/год	МВтч/год
1	Иглолистна дървесина за промишлени нужди	3245	730,1	620,6
2	Иглолистна дървесина за населението	0	0	0
3	Широколистна дървесина за промишлени нужди	6572	1478,7	1256,9
4	Широколистна дървесина за населението	711	427,1	0
Общо		10528	2635,8	1877,4

Фигура 5. Теоретичен и технически потенциал на дървесина и дървесни отпадъци (топлинна енергия).

- *Изводи*

Наличният потенциал от дървесина и дървесни отпадъци е сравнително малък и към момента не представлява интерес за енергийно оползотворяване.

4.6 Слънчева енергия

4.6.1 Слънчеви инсталации за топла вода

- *Начални условия*

В този раздел е направена оценка на **теоретичния** и **техническия** потенциал на „активната“ слънчева енергия – слънчеви инсталации за топла вода.

Тъй като техническият потенциал е много голям в разработката е представена прогнозна оценка на **пазарния** потенциал. Оценката за средногодишното топло производство е направена за плоски слънчеви колектори със селективно покритие и средногодишен КПД, $\eta_T = 0,35$.

Като изходни данни е използвана информация за слънцегреенето от PVGIS. Данните са за района на община Гълъбово.

- *Резултати*

Теоретичен потенциал – 454663801,5 МВтч/год.

Технически потенциал (прогноза за периода 2010 – 2012 г.) – 1030 МВтч/год.

- *Изводи*

Децентрализираното производство на топлинна енергия (каквото е случая) от ВЕИ към момента не се стимулира от държавата.

Поради тази причина въвеждането на тази технология изисква предварително технико-икономическа оценка за всеки един обект поотделно.

Оценката за техническия потенциал е направена на база прогноза за развитието му в частния сектор (домакинства, промишленост, селско стопанство и др.).

Техническият потенциал може да получи значително по-големи стойности при хипотезата, че изграждането на слънчеви инсталации към обекти общинска собственост се финансира по мярка 312 (100 % гранд).

4.6.2 Слънчеви пасивни отоплителни системи

- *Начални условия*

В този раздел е направена оценка на **теоретичния** и **техническия** потенциал на пасивните слънчеви отоплителни системи – директна схема. Оценено е попадащото количество слънчева енергия през южните отвори на сградите.

Като изходни данни за слънцегреенето е използвана информацията от PVGIS. Данните са за района на община Гълъбово.

За изчисленията е прието, че общата площ на южните фасади (първо приближение) е 79140 кв.м., а общата остъклена площ е 27700 кв.м.

- *Резултати*

Теоретичен потенциал – 34254,6 МВтч/год. За периода м. Ноември – м. Април.

Технически потенциал – 9364,9 МВтч/год. За периода м. Ноември – м. Април включващо базовата година и периода до 2012г.

- *Изводи*

Резултатите от тази оценка могат да послужат при изготвяне на енергийните баланси на сгради.

4.6.3 Слънчеви фотоволтаични инсталации

- *Начални условия*

В този раздел е направена оценка на **теоретичния** и **техническия** потенциал за фотоволтаични инсталации на базата на разполагаеми площи посочени от съответните общини.

Като изходни данни за слънцегреенето е използвана информацията от PVGIS. Данните са за района на община Гълъбово.

Община гр. Гълъбово не е дала данни за площи. Поради това заложените в изчислителния модел площи са прогнозни. Оценката е направена за монокристални PV модули.

- *Резултати*

Теоретичен потенциал – 114915000 МВтч/год.

Технически потенциал – 0 МВтч/год., включващо базовата година и периода до 2012г.

Технологичен потенциал:

За стационарни PV системи: 1,230 МВтч/год/1кВтр.

За следящи системи: 1,460 МВтч/год/1кВтр.

- *Изводи*

Оценката за техническия потенциал е направена на база прогноза за развитието му в частния сектор (домакинства, промишленост, селско стопанство и др.).

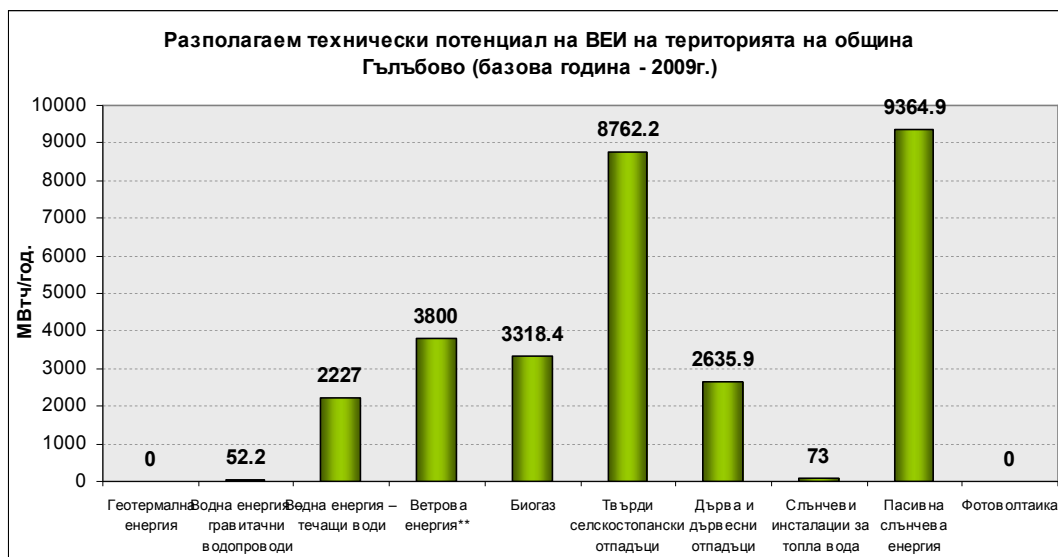
За да се направи една достоверна оценка от гледна точка на прогноза на инсталирани мощности е необходимо да се получат реални данни за разполагаеми площи. Особено внимание трябва да се обърне при проучването необработваеми и/или рекултивирани терени.

5. Изводи

- Община гр. Гълъбово разполага с ограничени ВЕИ ресурси (с изключение към момента на твърди селскостопански отпадъци).
- Наличният технически потенциал е много малък и не представлява интерес за изпълнение на инвестиционни проекти, с изключение на потенциала на твърди селскостопански отпадъци (слама и слънчоглед).
- Значителен е потенциалът за слънчеви инсталации за подготовка на топла вода.
- На *Таблица 5* и *Фигура 6* са дадени обобщените данни за техническия потенциал на ВЕИ ресурса.

Таблица 5

№	Вид на ресурса	Технически потенциал
		МВтч/год
1	Геотермална енергия	0
2	Водна енергия – гравитачни водопроводи	52,2
3	Водна енергия – течащи води	2227,0
4	Ветрова енергия**	3800,0
5	Биогаз	3318,4
6	Твърди селскостопански отпадъци	8762,2
7	Дърва и дървесни отпадъци	2635,9
8	Слънчеви инсталации за топла вода	73
9	Пасивна слънчева енергия	9364,9
10	Фотоволтаика**	1,10 МВтч*г/1кВт _p
Общо		24206,6

Фигура 6. Технически потенциал на ВЕИ.